

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය නොකළ මතය

සීමා සහිත ගල්ඔය වැව්ලි (පුද්ගලික) සමාගමේ 2024 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළයුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2024 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය නොකළ මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියාකරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහභරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය ,ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත්වී ඇති බව සහ හෙළිදරව්කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,

- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ආයතනික පාලනය පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශයන් සඳහා වූ 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛ අංක 01/2021 හි 5.1 වගන්තියට සහ රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් (SOEs) සඳහා වන මෙහෙයුම් අත්පොත අනුව, සමාගමේ සේවකයින්ට ප්‍රසාද දීමනා හෝ ලාභය පදනම් කරගත් දිරි දීමනා ගෙවීම් කිරීම අතුරු සහ අවසාන බදු /ලාභාංශ ප්‍රකාශ කිරීමෙන් තොරව සිදු නොකළ යුතු වූවන්. සමාගම විසින් 2023/2024 මූල්‍ය වර්ෂය සඳහා වන ලාභය මත පදනම්ව අතුරු සහ අවසාන බදු/ලාභාංශ ප්‍රකාශයට පත් නොකර 2023/2024 වර්ෂයේදී ප්‍රසාද දීමනාව ලෙස රු.168,808,998 ක මුදලක් ගෙවා තිබුණි.	කළමනාකරණ ගිවිසුමේ කරුණු අංක 7.4.2 සහ 7.4.3 අනුව, සියළුම GOPL සේවකයින් බඳවා ගැනීම, සේවයෙන් පහ කිරීම, උසස් කිරීම, අධීක්ෂණය, මෙහෙයවීම සහ පුහුණු කිරීම සහ ඔවුන්ගේ වන්දි, දිරිගැන්වීම්, වැටුප්, චේතව සහ ප්‍රතිලාභ ප්‍රතිපත්තීන් නියම කිරීමට කළමනාකරණයට විධිවිධාන ඇත. කළමනාකරණ ගිවිසුමේ ඉහත වගන්තිවලට අනුව සමාගමේ ලාභදායීත්වය මත පදනම්ව අමතර දීමනා ගෙවීම් සිදු කරන ලදී. 2022-23 වර්ෂයේදී ලාභාංශ ගෙවීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල එකඟත්වය ලබා දුන් නමුත් අභිනකර ජංගම අනුපාතය හේතුවෙන් ද්‍රවශීලතා පරීක්ෂණයෙන් අසමත් විය. මෙම මූල්‍ය වර්ෂයේ (2023-24) විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ලාභාංශ ප්‍රකාශ කිරීමට සමාගමට හැකියාව ඇත.	ආයතනික පාලනය සඳහා වූ මාර්ගෝපදේශය සහ රජය සතු ව්‍යාපාර (SOEs) සඳහා වූ මෙහෙයුම් අත්පොතෙහි විධිවිධාන පිළිපැදිය යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.1,024,701,000 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.5,649,161,000 ක් විය. ඒ අනුව පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව ලාභයෙහි රු.4,624,460,000 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය වූ අතර සමාගමේ ශුද්ධ ආදායම රු.6,066,595,000 කින් අඩුවීම ඒ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය.

(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සමාගමේ පරිපාලන වියදම් පෙර වසරට සාපේක්ෂව රු.228,185,000 කින් එනම් සියයට 12.5 කින් ඉහළ ගොස් තිබූ අතර, මූල්‍ය වියදම් පෙර වසරට සාපේක්ෂව රු.1,405,681,000 සිට රු.1,342,308,000 දක්වා රු.63,373,000 කින් එනම් සියයට 4.5 කින් අඩු වී තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමාගමේ දළ ලාභය පෙර වසරේ රු.8,427,866,000 සිට සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.4,254,952,000 දක්වා රු.4,172,914,000 කින් එනම් සියයට 49.5% කින් අඩු වී තිබූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ ශුද්ධ ලාභය රු.1,024,701,000 ක් විය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාගම විසින් සපයන ලද තොරතුරුවලට අනුව, දමන ප්‍රාදේශීය සභාවකට 2022 වර්ෂයේ සිට 2024 වර්ෂය දක්වා වරිපනම් බද්ද ලෙස සමාගම විසින් රු.456,740ක් ගෙවා	මෙම ඉඩම දැනටමත් රජයේ හිමිකමට ඇතුළත් කර ඇති අතර, අපි විසින් සියලු බදු රජයට ගෙවිය යුතු වේ. එමනිසා පළාත් පාලන ආයතනයට සියලු වරිපනම් බදු ගෙවීමට සිදු වේ. මුදල් අමාත්‍යාංශය, ඉඩම්	නිවාස පවරා ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම, ඉඩම් බදු ගිවිසුම අත්සන් කිරීම සහ අත්සන් කළ පසු අදාළ පාර්ශ්වයන්ට එරෙහිව

තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ආයතනයේ සේවකයින් සඳහා ලබාදිය හැකි නිල නිවාස 233 න් අනවසර පවුල් පදිංචිව සිටින නිල නිවාස 211 ක් පවතින බව නිරීක්ෂණය විය. ඔවුන් ඉවත් කිරීමට සමාගම විසින් කටයුතු කර නොතිබුණි.

කොමසාරිස් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව සහ අම්පාර දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ සහාය ඇතිව ඉඩම් බදු ගිවිසුමෙහි නටයුතු අවසන් කිරීම කඩිනම් කර ඇත. ගිවිසුම අත්සන් කළ පසු සමාගමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත හැකිය.

නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සිදු කළ යුතුය.

(ආ) 2009 මාර්තු 6 දිනැති කැබිනට් තීරණයට අනුව, දමන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ හෙක්ටයාර 207.3584 ක ඉඩමක් වසර 30 ක බද්දකට උක් වගාව සඳහා සමාගමට ලබා දී ඇත. කල්බදු කාලයෙන් වසර 13කට අධික කාලයක් ගතවී ඇතත්, සමාගමේ කළමනාකාරිත්වය විසින් හිමිකාරිත්වය සම්බන්ධයෙන් නිශ්චයකරගෙන ඇතත් කල්බදු අයිතිය තහවුරු කර ගැනීමට තවමත් කටයුතු කර නොතිබුණි. හෙක්ටයාර 170.7345 ක බදු සැලැස්මක් සකස් කර අවශ්‍ය ලියකියවිලි අම්පාර මිනින්දෝරු කාර්යාලයට ඉදිරිපත් කර ඇතත් මෙම ඉඩමේ අයිතිය ලබාගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු සමාගම විසින් ඉදිරියට ගෙනගොස් නොතිබුණි. මීට අමතරව, ඉතිරි හෙක්ටයාර් 36.6239 සඳහා බදු සැලැස්මක් සකස් කර අම්පාර මිනින්දෝරු කාර්යාලයට ඉදිරිපත් කිරීමට විගණන දිනය වන විටත් කටයුතුකර නොතිබුණි.

1975 සහ 1989 වර්ෂවල ගැසට් කර තිබූ උක් වගාකිරීමේ ඉඩම්වල කළමනාකරණ අයිතිය වසර 5 ක කාලයක් සඳහා ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2021.02.15 දින ලබා දී තිබුණි. හෙක්ටයාර 277.7539 ක ඉඩම් සහ ඒවායේ වසර 30 ක ශුද්ධ වර්තමාන බදු කුලී වටිනාකම රජයේ හිමිකමට ඇතුළත් කර ඇත. මුදල් අමාත්‍යාංශය, ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව සහ අම්පාර දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ සහාය ඇතිව ඉඩම් බදු ගිවිසුමේ කටයුතු අවසන් කිරීම කඩිනම් කර ඇත. අවශ්‍ය සියලුම ලියකියවිලි සහ අදාළ වාර්තා අප විසින් නියමිත වේලාවට ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා වෙත යවා ඇත. අවශ්‍ය සියලුම පසු විපරම් නියමිත වේලාවට සිදු කරනු ලබන නමුත් ඉහත අංක (ඇ) යටතේ පැහැදිලි කර ඇති පරිදි මෙම ඉඩම් සහ නිවාස ආදියෙහි පදිංචිව සිටින අනවසර පුද්ගලයින් හේතුවෙන් රජය පාර්ශ්වයෙන් ඉඩම් බදු ගිවිසුම අත්සන් කිරීම අවසන් කිරීමට නොහැකි වී ඇත. කලින් සඳහන්කරන ලද නිලධාරීන්ගේ අඛණ්ඩ පසු විපරම් සහ සහයෝගයෙන් පසුව, මෙම දිගුකාලීන බදු දීම අදියර දෙකකට සිදු කිරීමට එකඟ විය. ඒ අනුව ගැටළුකාරී තත්ත්වයන් නොමැති ඉඩම් කට්ටි සඳහා පළමු අදියර යටතේ දිගුකාලීන බදු දීමට අවශ්‍ය “L” රූපසටහන් මේ වන විටත් මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා වෙත අදාළ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ සෘජු ඉල්ලීම වෙත යොමු කර ඇත.

කල්බදු අයිතිය සුරක්ෂිත කිරීමට සමාගම කළමනාකාරිත්වය පියවර ගත යුතුය.

(ඇ) 2024 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය අනුව ගොවීන්ගෙන් අයවිය යුතු රු.2,043,877,258 ක ශේෂයෙන් රු.48,861,623 ක් සහ රු.46,977,986 ක් පිළිවෙළින් වසර 03 ට වඩා වැඩි කාලයක සහ වසර 05 කට වඩා වැඩි කාලයක සිට අයකර නොතිබුණි.

2024 ජූලි 31 වන දින වන විට ගෙවිය යුතු රු.මිලියන 2,044න් රු.මිලියන 574ක් අයකර ගැනීමට සමාගමට හැකි විය. තවද සමාගම විසින් දිගුකාලීන හිඟ මුදල් සහ පියවීම් නොකළ ශේෂයන් සම්බන්ධයෙන් නිරන්තර අධීක්ෂණයන් සිදුකරයි.

ගොවීන්ගෙන් හිඟ ණය ශේෂ අයකර ගැනීමට කඩිනම් පියවර ගත යුතුය.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) පෙර වර්ෂය හා සැසඳීමේ දී, සමාලෝචිත වර්ෂයේ බදු පෙර ලාභය රු.මිලියන 4,271 කින් හෙවත් සියයට 80 කින් අඩු වී තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ සිනි විකුණුම් ආදායම රු.මිලියන 2,496 කින් සහ අතිරේක මධ්‍යස්ථ මධ්‍යසාර (ENA) විකුණුම් ආදායම රු.මිලියන 3,680 කින් අඩුවීම සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභය අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.	2022/23 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2023/24 වර්ෂය තුළ සිනි සහ ENA ආදායම පහත වැටීම ප්‍රධානතම හේතුව විය. ආදායම මිල සහ ප්‍රමාණය යන දෙකෙන්ම සමන්විත වේ. 2023/24 වසර තුළදී කි.ග්‍රෑම් 01 ක් සඳහා වන සිනි මිල රු.293/- සිට රු. 282/- දක්වා සහ ලීටර 01 ක් සඳහා වන ENA මිල රු.1258 සිට රු.1025 දක්වා අඩු විය. 2022/23 වර්ෂයේ පොහොර හිඟය හේතුවෙන් සියලුම රෝපණ සහ මූලාකූර ඉලක්ක සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. මෙය ප්‍රධාන වශයෙන් 2023/24 වර්ෂයේ උක් අස්වැන්නට බලපෑ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිෂ්පාදනය සහ විකුණුම් ප්‍රමාණය අඩු විය. 2023/24 වර්ෂය තුළ සිනි අලෙවි කරන ලද ප්‍රමාණය මෙට්‍රික් ටොන් 26,053 සිට මෙට්‍රික් ටොන් 18,287 දක්වා අඩු වූ අතර ENA විකුණුම් ප්‍රමාණය BL 5,085,488 සිට BL 2,653,900 දක්වා අඩු විය. එමනිසා, සමස්ත ආදායම සිනි වලින් මිලියන 2,496 ක් සහ ENA වෙනත් මිලියන 3,680 ක් ලෙස මිලියන 6,176 කින් පහත වැටී ඇත. ආදායම පහත වැටීම 2022-23 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2023-24 වර්ෂය තුළ බදු පෙර ලාභය මිලියන 4,271 කින් අඩුවීමට හේතු විය. කෙසේවෙතත් 2023/24 වර්ෂය තුළ පොහොර ප්‍රමාණවත් නොවූද, ගොවීන්ට තම වගා ඉඩම් ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යාමට හැකි විය. එබැවින් 2024/25 වර්ෂය තුළ උක් සැපයුම අඛණ්ඩව සිදුවන බව පෙනේ.	සමාගමේ විකුණුම් (ලාභ සහිත) ආදායම වැඩි කර ගැනීමට කඩිනම් පියවර ගත යුතුය.
(ආ) 2023/2024 මූල්‍ය වර්ෂය තුළ සීමා සහිත ගල්මය පෞද්ගලික වැවිලි සමාගම සමාගම විසින් සිනි මෙට්‍රික් ටොන් 18,286.25 ක් අලෙවි කර තිබුණි. එම සිනිවල නිෂ්පාදන පිරිවැය රු.5,280,299,063 කි. කෙසේ වෙතත්, සිනි අලෙවියෙන් රු.5,159,228,898 ක ආදායමක් පමණක් ලැබී තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමාගමට රු.121,070,164 ක පාඩුවක් සිදුවී තිබුණි.	දැනට දේශීය සිනි සමාගම් විසින් දේශීය සිනි අවශ්‍යතාවයෙන් 15% ට වඩා අඩු ප්‍රමාණයක් සපයයි. ඉතිරි අවශ්‍යතාවය ආනයනය හරහා සපුරා ගනියි. ආනයනික සුදු සිනි මිල තරඟකාරීත්වයත් සමඟ දේශීය සිනි සමාගම්වලට තම සිනි අලෙවි කර ගැනීමට අපහසු වී ඇත. ඊට අමතරව 2024 ජනවාරි 01 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි පළමු වරට සිනි කර්මාන්තයට එකතු කළ අගය මත බද්ද (VAT) පනවන ලදී. එයද වෙළෙඳපොළෙහි සිනි අලෙවිකිරීමට අහිතකර ලෙස බලපෑවේය. වර්තමානයේ වෙළෙඳපොළේ සුදු සිනි කිලෝග්‍රෑම් එකක මිල රු.250/- දක්වා පහත වැටී ඇත. අප විසින් දුම්රු සිනි කි.ග්‍රෑම් එකක් රු.250/- කට අලෙවිකළහොත් එහි වැටි බද්ද සමඟ මිල රු.295/- කි. මෙය කර්මාන්තශාලා මිල වන අතර අවසාන මිලට එකතු කිරීමට තවත් යම් පිරිවැයක් ඇත. සුදු සිනි මිල හේතුවෙන් දේශීය සිනි සමාගමට ලාභාන්තිකයක් තබා සිනි අලෙවි කිරීමට නොහැකි විය.	නිෂ්පාදන පිරිවැය මත පදනම්ව විකුණුම් මිල තීරණය කළ යුතුය.

(ඇ) සමාගම විසින් නිෂ්පාදන පිරිවැය සහ අපේක්ෂිත ලාභය මත පදනම්ව සිතිවල විකුණුම් මිල නියම කරන්නේ ලබයි. කෙසේ වෙතත්, විනිවිදභාවයෙන් තොරව සම්මත ක්‍රියා පටිපාටියක් අනුගමනය කරමින් කමිටුවක් විසින් මිල තීරණය කරනු ලබයි. 2023/2024 මූල්‍ය වර්ෂයේදී සිති කිලෝග්‍රෑම් එකක නිෂ්පාදන පිරිවැය රු.288.75 ක් විය. සමාගම අවස්ථා නවයක දී නිෂ්පාදන පිරිවැයට වඩා අඩු මිලකට මෙට්‍රික් ටොන් 13,186.25ක් අලෙවි කර තිබූ අතර එමඟින් සිදු වී ඇති මුළු පාඩුව රු.229,853,589ක් විය.	සිති විකුණුම් ක්‍රියාවලියේ SOP අනුව, එහි පැහැදිලිවම දක්වා ඇත්තේ, "තෝරාගත් ගැනුම්කරුවන් සමාගම විසින් නියම කරන ලද අනුමත කමිටුවක් විසින් අනුමැතිය සඳහා පසුව ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ" යනුවෙනි. අනුමත කමිටුව මූල්‍ය ප්‍රධානී, කර්මාන්තශාලා ප්‍රධානී, ප්‍රධාන මෙහෙයුම් නිලධාරී සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල දෙකකින් සමන්විත වේ. සිති අලෙවිය පිළිබඳ සියලු තීරණය ගනු ලැබුවේ අනුමත කමිටුව විසිනි. SOP ට අනුව, සියලුම වගකීම් සහ වගවීම පිළිවෙලින් විකුණුම් නිලධාරියා සහ ගණකාධිකාරී වෙත පැවරේ.	ලාභ සහිතව අලෙවිය සිදුකිරීමට විධිමත් ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කළ යුතුය.
--	---	--